

KOMUNIKAT PRASOWY nr 31/25

Luksemburg, 11 marca 2025 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-448/23 | Komisja/Polska (Kontrola ultra vires orzecznictwa Trybunału – Pierwszeństwo prawa Unii)

Państwo prawne: w ocenie rzecznika generalnego Deana Spielmanna skarga Komisji Europejskiej dotycząca polskiego Trybunału Konstytucyjnego jest zasadna

Stanowiące bezprecedensową „rebelię” stanowisko przyjęte przez polski Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z 14 lipca i 7 października 2021 r. poważnie narusza pierwszeństwo, autonomię i skuteczność prawa Unii

W dniach 14 lipca i 7 października 2021 r. polski Trybunał Konstytucyjny wydał dwa wyroki kwestionujące zgodność prawa Unii i orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości z Konstytucją tego państwa członkowskiego.

W wyroku z 14 lipca 2021 r. stwierdził on, że zastosowane przez Trybunał¹ środki tymczasowe dotyczące organizacji wymiaru sprawiedliwości naruszają zasadę przyznania kompetencji i polską tożsamość konstytucyjną. W obliczu rej rzekomej kolizji norm polski Trybunał Konstytucyjny potwierdził pierwszeństwo Konstytucji jako najwyższego źródła prawa w Polsce. Uznał, że w zakresie, w jakim Trybunał, przyjmując wyżej wymienione środki tymczasowe, nałożył ultra vires zobowiązania na Polskę, art. 4 ust. 3 akapit drugi TUE w związku z art. 279 TFUE jest niezgodny z Konstytucją tego państwa członkowskiego.

W wyroku z 7 października 2021 r. polski Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją niektóre przepisy prawa Unii², zgodnie z ich wykładnią dokonaną w orzecznictwie Trybunału, które uprawniają sędziów krajowych do kontroli zgodności z prawem procedur powołań sędziowskich. W praktyce takie stanowisko oznacza nakazanie sądom polskim odstąpienia od stosowania prawa Unii i niedopełnienia obowiązków wynikających z pierwszeństwa tego prawa.

15 lutego 2023 r.³ Komisja wniosła do Trybunału przeciwko Polsce skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, w której podniosła trzy zarzuty.

Po pierwsze, zdaniem Komisji dwa wyżej wymienione wyroki podważają skuteczną ochronę prawną w dziedzinach objętych prawem Unii. Po drugie, naruszają one zasady pierwszeństwa, autonomii, skuteczności i jednolitego stosowania prawa Unii, a także wiążący charakter wyroków Trybunału. Po trzecie, Komisja zwraca uwagę na nieprawidłowości w powołaniu trzech sędziów⁴ i prezes polskiego Trybunału Konstytucyjnego⁵, skutkiem czego nie spełnia on już wymogów niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii.

W przedstawionej dziś opinii **rzecznik generalny Dean Spielmann zaproponował Trybunałowi, aby stwierdził, że Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciąży na mocy prawa Unii.**

W jego ocenie **sporne wyroki znacząco odbiegają od orzecznictwa Trybunału dotyczącego zagwarantowania skutecznej ochrony prawnej**⁶. W szczególności odmawia się w nich niestosowania przepisów krajowych, w tym rangi konstytucyjnej, sprzecznych z prawem Unii. Wyroki te sprzeciwiają się również sądowej kontroli powołań

sędziowskich, mimo że jest ona bardzo istotna dla zapewnienia niezawisłości i bezstronności sądów zgodnie z wymogami prawa Unii.

Nie ulega wątpliwości, że w drodze tych wyroków polski Trybunał Konstytucyjny **frontalnie uderzył w podstawowe zasady porządku prawnego Unii i w autorytet wyroków Trybunału**. Naruszenia tych zasad w żadnym wypadku nie można uzasadniać przepisami prawa krajowego, także natury konstytucyjnej. Podobnie, powołanie się na tożsamość konstytucyjną państwa członkowskiego nie może podważać podstawowych zasad prawa Unii.

Z jednej strony bowiem z wykładni systemowej i z systemowego stosowania klauzuli tożsamości narodowej przewidzianej w art. 4 ust. 2 TUE nie wynika, by Trybunał postrzegał ją jako czynnik mogący wyznaczać granice nienaruszalnej zasady pierwszeństwa. Z drugiej strony art. 4 ust. 2 TUE nie można postrzegać jako rozbieżnego z art. 2 TUE i wyrażonymi w nim podstawowymi wartościami. W tym względzie rzecznik generalny podkreślił, że **niezależnie od wszystkiego wyłącznie Trybunał jest uprawniony do ostatecznego rozstrzygnięcia konfliktu między prawem Unii a tożsamością konstytucyjną państwa członkowskiego**.

Co się tyczy składu polskiego Trybunału Konstytucyjnego, rzecznik generalny D. Spielmann przypomniał, że kwestia ta wchodzi w zakres podstawowego wymogu dotyczącego niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy. Powołanie członków sądu powinno bowiem dokonywać się w taki sposób, aby wykluczyć wszelkie uzasadnione wątpliwości co do ich niepodatności na czynniki zewnętrzne oraz ich neutralności względem ścierających się przed nimi interesów. Wymóg ten ma zastosowanie również do Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ może on orzekać o kwestiach związanych ze stosowaniem i wykładnią prawa Unii.

Opierając się na okolicznościach faktycznych przedstawionych przez Komisję⁷ i przyznanych przez polski rząd⁸, **rzecznik generalny uznał, że powołanie trzech sędziów polskiego Trybunału Konstytucyjnego i jego prezes w grudniu 2015 r. było obarczone szeregiem nieprawidłowości, które można określić jako oczywiste i poważne**. W związku z tym polskiego Trybunału Konstytucyjnego nie można uznać za niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się nałożenia kar pieniężnych. W przypadku niepoinformowania Komisji o krajowych środkach transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Pełny [tekst opinii](#) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostaliśmy w kontakcie!

¹ Postanowieniem Trybunału z dnia 8 kwietnia 2020 r., Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów), [C-791/19 R](#) (zob. komunikat prasowy nr [47/20](#)), zobowiązano Polskę do natychmiastowego zawieszenia stosowania przepisów krajowych dotyczących właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Środek ten miał zapewnić pełną skuteczność prawa Unii i służyć ochronie niezawisłości polskich sądów z uwagi na podważenie statusu Izby Dyscyplinarnej jako sądu właściwego w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego i sędziów sądów powszechnych.

² W szczególności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

³ Zobacz [komunikat prasowy](#) Komisji.

⁴ W grudniu 2015 r. Sejm ósmej kadencji wybrał trzy osoby w celu zastąpienia sędziów, których kadencja wygasła, mimo że Sejm siódmej kadencji wybrał już trzech innych sędziów na te same stanowiska w październiku 2015 r. W wyrokach z 3 i 9 grudnia 2015 r. polski Trybunał Konstytucyjny orzekł, że wybór trzech sędziów przez Sejm ósmej kadencji był niezgodny z Konstytucją. Tymczasem trzy osoby wybrane w grudniu 2015 r. złożyły ślubowanie przed Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej i zostały dopuszczone do orzekania, podczas gdy sędziowie wybrani w październiku 2015 r. nie mogli objąć urzędu.

⁵ W zgromadzeniu ogólnym zwołanym w celu wskazania kandydatów na to stanowisko nie wzięli udziału wszyscy sędziowie polskiego Trybunału Konstytucyjnego (zabrakło jednego sędziego). Spośród czternastu obecnych sędziów ośmiu odmówiło wzięcia udziału w głosowaniu, domagając się odroczenia, aby umożliwić obecność piętnastego sędziego. Kandydatka na stanowisko prezesa, powołana później przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, została wybrana pięcioma głosami, w tym głosami trzech sędziów, których wybór był już wcześniej kwestionowany.

⁶ Wyroki Trybunału: z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – Odwołanie), [C-824/18](#) (zob. komunikat prasowy nr [31/21](#)); z dnia 6 października 2021 r., W. Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), [C-487/19](#) (zob. komunikat prasowy nr [173/21](#)).

⁷ Zobacz przypisy 4 i 5.

⁸ W toku postępowania Polska na początku nie zgadzała się ze stanowiskiem Komisji. Niemniej w styczniu 2024 r. to państwo członkowskie w całości uznało zarzucane mu uchybienia.